

M.A. Sem.-2 Examination

409-Geography

Population Geography

April-2024

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(૨) દરેક પ્રશ્નનાં ગુણ સમાન છે.

૧ વસ્તી વિષયક ભૂગોળના કાર્યક્ષેત્ર અને અભિગમોની ચર્ચા કરો.

૧૪

અથવા

વિશ્વમાં વસ્તી-વિતરણની તરાહ સમજાવી, તેના કારણોની ચર્ચા કરો.

૨ વસ્તીના બંધારણ પર અસર કરતા આર્થિક, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક કારણોને વિગતે સમજાવો.

૧૪

અથવા

વિશ્વના વિવિધ ધર્મોના વિતરણ સમજાવો.

૩ વિશ્વના જન્મદર અને મૃત્યુદરના સંદર્ભમાં વસ્તીની ગતિશીલતા પર નોંધ લખો.

૧૪

અથવા

સ્થળાંતરની તરાહ અને પ્રક્રિયા પર વિગતે નોંધ લખો.

૪ ભારતની વસ્તી ગણતરીનો ઇતિહાસ જણાવી, ભારતના વસ્તી બંધારણ પર નોંધ લખો.

૧૪

અથવા

ભારતીય સેન્સર ૨૦૧૧ના સંદર્ભે ઉંમર-જાતિ પિરામીડ અને સાક્ષરતાની ચર્ચા કરો.

૫ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો (કોઈ પણ સાત) :

૧૪

(૧) માલ્થસના મતે અનાજ ઉત્પાદન દરે વધે છે.

(ક) ભૌમિતિક (ખ) અંકગણિતિય (ગ) ઘાતાન્કીય (ઘ) ઉપરોક્ત માંથી કોઈ નહિ.

(૨) ખંડમાં વસ્તીગીચતા વધારે છે.

(ક) ઉત્તર અમેરિકા (ખ) ઓસ્ટ્રેલિયા (ગ) એશિયા (ઘ) યુરોપ

(૩) નીચેનામાંથી દેશ ઇસ્ટ વસ્તીની નજીક છે.

(ક) ચીન (ખ) ભારત (ગ) ઇજિપ્ત (ઘ) ઓસ્ટ્રેલિયા

(૪) વસ્તી-સંશાધન પ્રદેશ આપ્યો.

(ક) સ્પેન્સર (ખ) માર્ક્સ (ગ) માલ્થુસ (ઘ) એકરમેન

(૫) મોંગોલોઈડ પ્રજાતિનું મુખ્ય કેન્દ્રીકરણમાં જોવા મળે છે.

(ક) પૂર્વ એશિયા (ખ) યુરોપ (ગ) દક્ષિણ અમેરિકા (ઘ) આફ્રિકા

(૬) વસ્તીની ગુણવત્તાનું માપ છે.

(ક) જન્મદર (ખ) મૃત્યુદર (ગ) આયુષા (ઘ) શિશુ મૃત્યુદર

[P.T.O.]

- (૭) પ્રકારનું સ્થળાંતર વધુ થાય છે.
(ક) ફરજિયાત (ખ) સ્વૈચ્છિક (ગ) સ્વતંત્ર (ઘ) ઉપરોક્ત માંથી કોઈ નહિ
- (૮) જે દેશની વસ્તી પિરામીડનો આધાર વધારે મોટો તે સ્પષ્ટ કરે છે
(ક) વસ્તીની અત્યંત ધીમી વૃદ્ધિ (ખ) વસ્તીની મધ્યમ વૃદ્ધિ
(ગ) વસ્તીની તીવ્ર વૃદ્ધિ (ઘ) ઉપરોક્ત માંથી કોઈ નહિ.
- (૯) બ્રાઝીલિયન પ્રકારના ક્ષેત્રે ટેકનોલોજીની દૃષ્ટિએ છે.
(ક) સમૃદ્ધિ (ખ) વંચિત (ગ) અતિ સમૃદ્ધ (ઘ) ઉપરોક્ત માંથી કોઈ નહિ.
- (૧૦) કોમ્પ્યુટર સુવિધાની માહિતીનો વર્ષના સેન્સસમાં સમાવેશ કર્યો.
(ક) ૧૯૮૧ (ખ) ૨૦૦૧ (ગ) ૨૦૧૧ (ઘ) ઉપરોક્ત માંથી કોઈ નહિ.
- (૧૧) વસ્તી ગણતરી માટે ભારતમાં વસ્તી ગણતરીની કામગીરી મંત્રાલય દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે છે.
(ક) શિક્ષણ (ખ) નાણા (ગ) ગૃહ (ઘ) ઉપરોક્ત માંથી કોઈ નહિ.
- (૧૨) ૧૯૮૧થી ભારતનું સ્ત્રી/પુરુષ અનુપાત નિરંતર છે.
(ક) વધે (ખ) ઘટે (ગ) સ્થિર (ઘ) અસ્થિર.

ENGLISH VERSION

Instructions : (1) All questions are compulsory.
(2) All questions carry equal marks.

- 1 Discuss the scope and approaches to the study of population Geography. 14
OR
Explain the world population distribution pattern and discuss its causes.
- 2 Explain economic, social and cultural causes influencing composition of population in detail. 14
OR
Explain the spatial distribution of different religions across the globe.
- 3 Write a note on population dynamics with reference to birth rate and death rate of the world. 14
OR
Write a detailed note on patterns and processes of migration.
- 4 State the history of Indian census and write a note on population composition in India. 14
OR
Discuss the Age-sex pyramid and literacy with reference to Indian census 2011.

5 Choose appropriate option (any seven) :

- (1) As per the Malthus, food production increases in progression.
(a) geometric (b) arithmetic (c) exponential (d) none of the above
 - (2) In continents population density is higher.
(a) North America (b) Australia (c) Asia (d) Europe
 - (3) Which of the following country near optimum population
(a) China (b) India (c) Egypt (d) Australia
 - (4) gave the population resource regions.
(a) Spencer (b) Marks (c) Malthus (d) Ackerman
 - (5) The Mongoloid race is predominantly found in
(a) East Asia (b) Europe (c) South America (d) Africa
 - (6) is a measure of quality of population
(a) Birth rate (b) Death rate (c) Life expectancy (d) infant mortality rate
 - (7) type of migration is predominant.
(a) forced (b) voluntary (c) independent (d) none of the above
 - (8) The broad base of the age-sex pyramid of a country indicates
(a) growth of population is very slow (b) growth of population is moderate
(c) growth of population is high (d) none of the above
 - (9) Brazilian type population-resource region is technologically
(a) rich (b) deprived (c) very rich (d) none of the above
 - (10) Information about computer facility has been included in years census.
(a) 1991 (b) 2001 (c) 2011 (d) none of the above
 - (11) The census operation in India for population enumeration is conducted by ministry of
(a) Education (b) Finance (c) Home affairs (d) none of the above
 - (12) Since 1991 the sex ratio of India has seen a trend.
(a) increasing (b) decreasing (c) stable (d) unstable.
-